

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. XIII. Probationes Autoritatis Secundi Ordinis in Diœcesanâ Synodo,
desumptæ ex testimoniis, quæ ostendunt, Synodum Diœcesanam per
plures dies continuari non secus ac Concilia Provincialia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

rientibus OLIVERTO Archidiacono Andegavensi septem Archipresbyteris, & quinque Decanis, nominatim designatis.

Porro, nullus dubitandi locus est, quin Episcopus confensum petens horum Hominum ad Synodi indictionem, cum peteret ad facienda Statuta: quia regimen Diocesanicum, quod eo Præsidente exercebant, majoris erat ponderis, quam Synodi indictio.

Aliud Excerptum *Bochelli*, quod asruit Secundi Ordinis auctoritatem quoad Statuta Synodalia, legitur in Præfatione Collectionis Statutorum Andegavensium à *Guillelmo LE MAIRE*, continentis sui Prædecessoris suaque: asserit, à se dari plura Statuta successivè facta à Synodis. Hac Collectio Statuta continet facta ab anno 1291. usque ad annum 1514.

Archiepiscopus *Cantuariensis*, Gallicè *Cantorbery*, in sua Synodi Præfatione anni 1295 Statuta faciens ad reformandam Curiam Ecclesiasticam, ait, *propter hanc rem se debite consuluisse*. Quod videtur potius intelligendum de Consilio adhibito antè Synodum, quam de Consilio post Synodum.

Sexto: Basiliense Concilium, Gallicè *de Bale*, Sessione XV. habitum anno 1433. insinuat à Synodo Statuta Synodalia fieri, eumque ob finem illorum participem esse Secundum Ordinem: Statuta enim sunt veluti remedia, quæ adhibentur ad corrigendos abusus, & Concilium præcipit, ut, si inter eos, quos Synodales Testes ad Episcopos detulerint, ad quos pertinebat reformatio, aliqui reperirentur nondum correcti, ad Synodum subsequentem deferrentur, ut debitis remediis occurreretur.

Septimo: pariter reperitur in præfatione Synodi Gallicè *Frisinghen*, habitæ anno 1440. testimonium luculentum in gratiam Secundi Ordinis auctoritatis, quoad Statuta Synodalia; postquam enim appellavit varios homines, quibus constabat Synodus, affirmavitque suos esse Assesores, ad excessus puniendos & corrigendos mores, addit, *se unâ cum illis, & post maturam deliberationem sequentes Constitutiones edidisse*. His in verbis multa sunt observatione digna. 1. Episcopus enumerans eos, quibus constabat Synodus, primum ordinem defert suo Capitulo, quia Corpus à Capite non est separandum; secundum, Abbatibus; tertium, Præpositis, Archidiaconis & Decanis; ultimum, reliquo Clero. 2. Fratres suos appellat sui Capituli membra, Abbatibus nomen Patris tribuit: & quamvis hic titulus magis sit honorificus Fratrum titulo; tamen Capitulum Episcopo junctum Abbates præcedit, quia unum & idem cum Episcopo Corpus efficit, qui jus ante alios Prælatos non Episcopos sedendi habet, modò tamen non sint Cardinales. 3. Hoc delictum ponit, inter Statuta condere, & illa promulgare, ut pronuntiet ab eo condita fuisse, cum auxilio Secundi Ordinis, & eo præsentè promulgata.

Quòd si hujus Synodi Præfatio tantum favet Secundo Ordini, non minùs ipsi quoque favet Conclusio; nos enim docet, Statuta facta fuisse, absoluta, decreta, & à Synodo approbata, personaliter præsentè Episcopo

Videtur quoque Constitutione *Ratisbonensi* anni 1524. Capite 35. tantam partem habuisse Secundum Ordinem in Statutis condendis Synodalibus, ut ea Synodo tribuatur, in qua certè dominabatur numero; nam, cum præcepisset Synodum singulis annis haberi, addit, Judices in ea esse eligendos, qui vigilant observationi Statutorum à Synodis conditorum cognitorumque ab Episcopo.

Ottavo: Carnutensis Synodus anni 1526. Secundo quoque Ordini favet, cum asserat, à Synodis Statuta fieri. Hoc testimonium reddit occasione abusum, qui irrepserant, eos, nempe, qui testimoniales litteras habebant, tum morum, tum sanæ agendi rationis, minimè comparere in Synodo, credentes se excusatos esse, quia Episcopi Scribæ eas demonstrabant, & actum præsentia obtinebant; porro, ad destruendum hunc abusum, vult & ordinat hac Synodus, quòd omnes & singuli Rectores, Curati, & Beneficiati, qui in nostra sancta Synodo comparere, tam de jure quam de Con-

suetudine tenentur, non obstantibus prædictis litteris testimonialibus, compareant audituri quod ordinaverit ipsa Synodus.

Duæ sunt Synodi anni 1548. in Germania celebrata, quæ tribuunt Synodo jus condendorum Statutorum. Prima *Augustana* Gallicè, *Augsbourg*; Secunda *Trevirensis*, Gallicè *Treves*, dicitur, quarum Capite sequenti testimonia referentur.

Nondò: Cum locuti fuimus de necessitate ad Synodum veniendi per Procuratorem, quando personaliter adesse non poterat, qui ad eam accedere jure tenebatur, Canonem attulimus depromptum è Concilio *Mechliniensi*, Gallicè, *Malines*, anni 1607. non minùs Secundo Ordini favorabilem, vult enim, Procuratorem mitti ad deliberandum & agendum, ut faceret is, qui eum mittit. Quod certè supponit, in Synodo voce gaudere Secundum Ordinem.

Decimò: difficile non esset reperiri in Statutis Synodalibus sæculi Decimi septimi, ea saltem facta fuisse de consilio Capituli: id enim claris terminis enuntiant Statuta *Trecorensia*, Gallicè, *Treguier*, anni 1626.

Verum proferre possumus testimonia majoris ponderis, desumpta ex *Pontificali* CLEMENTIS VIII. recognito ab URBANO VIII. Titulo, *Ordo ad Synodum*. In utroque supponitur, Synodo jus esse examinandarum Synodalium Constitutionum, ut eas probare possit: dicitur enim, sub finem rerum agendarum secundo die, Constitutiones à Synodo approbandas legendas fore, & post Examen à Patribus, res fore confirmandas, quæ ipsis placuerint. Ferè eadem res legitur versus finem rerum agendarum tertia die. In eodem Capite aliquid adhuc legitur, quod asruit potestatem Secundi Ordinis in Synodo; nempe, cessare Synodum secundo vel primo die, si negotia, quæ tractanda erant, sunt absoluta primo vel secundo die: sed tunc, ut in Casu, in quo diutius perseverat, absolvi tantum debere, cum omnia in eâ gesta approbata sunt ab omni Cœtu. Cardinalium Congregatio Concilii Tridentini Interpretum, agnovit *Pontificale* favere auctoritati Secundi Ordinis in Diocesana Synodo, in sua die 27. Aprilis anni 1592. responsione ad Patriarcham *Venetum*, Gallicè *Venise*, qui interrogaverat, an posset facere in Diocesana Synodo Constitutiones absque assensu & Clerici approbatione, cum enim respondisset Sacra Cardinalium Congregatio, id illum posse, verba hæc addit, *non obstante, quod ex forma Romani Pontificatus, in celebranda Synodo Diocesana ac Provinciali expresse habeatur ut Constitutiones in Synodo publicandæ à Patribus per verbum PLACET confirmantur*, eoque modo juri communi derogat.

Verum hæc derogatio non obest, Gallis, cum harum Congregationum Decreta nullam in Regno vim habeant, Canones hoc in Capite collecti non solum probant Secundum Ordinem participem esse debere Statutorum, quæ in Synodo fiunt; sed ipsius auctoritatem extendendam esse ad ea omnia, quæ Synodaliter fiunt, ut Decisiones, Judicia, Monitiones, Correctiones, Animadversiones, cum nihil, siquidem in Synodo Statutis gravius fieri potest, cum sapissimè Statutis decernantur ea, quæ in Synodo aguntur, vel quoad fundum vel, quoad modum ea faciendi; aliunde apud omnes constat, in rebus ejusdem speciei, plus continere minus.

CAPUT XIII.

Probationes auctoritatis secundi Ordinis in Diocesana Synodo, desumpta ex Testimoniis, quæ ostendunt, Synodum Diocesanam per plures dies continuari non secus ac Concilia Provincialia.

Cum perpendimus suprâ relationes, quæ reperiuntur, inter Synodum Diocesanam & Concilia Provincialia, occasione data, laudata sunt loca, quæ rem, quam hic tractamus,

tractamus, probant: tale est Caput XCI. Collectionis HERARDI Archiepiscopi Turonensis, qui Spatium Synodi ad Quindecim dies determinat. Idem legitur in Formula ad Synodum convocandam superius relata: in ea enim observatum fuit, eam durare Quatuor diebus, & si necesse foret id clarius probare, sufficeret referre verba, quæ versus finem leguntur post hæc *in quarto die, &c.*

Talia sunt denique, excerpta è *Pontificali*, in precedenti Capite relata, quibus quid per Tres Dies sit agendum præscribitur. Cum factum, de quo hic agitur, non magni sit momenti, quas modo indicavimus probationes, sufficerent, aliæ tamen proferentur postquam observaverimus, in Ecclesiis, in quibus viguerant Testes Synodales, & in quibus amplissima erant Diœceses, difficile congregari Synodos, quæ possent occurrere abusibus ab his Testibus delatis, nisi per plures dies durarent Synodi. Hanc fortè ob causam præcepit *Basleense* Concilium, Synodum duraturam esse saltem biduo, vel triduo; usum enim Testium Synodalium districtè præcipit.

Actis Synodi *Augustane*, Gallicè *Augsbourg* Anni 1548. inferitur, eam triduo durasse; in ea separatim refertur, quid singulis diebus Actum fuerit: idem in Inscriptione videtur, *Continuo triduo*. Acta Synodi *Trevirensis* Gallicè *Treves* ejusdem Anni 1549. certos nos faciunt eam durasse per decem dies.

Secundum Colonienfem Concilium Anni 1549. de *Synodorum celebratione*, num. 2. innuit Diœcesanam Synodum per plures dies durare, & Capitula & Parochos teneri Decanis subsidia in sumptus, quos necessariò facere debent, conferre, secundum numerum dierum.

Ecclesiæ Mediolanensis Acta probant Synodum Diœcesanam tribus diebus durare, secundum quod præscribitur à *Pontificali Romano*, pag. 228. & in ea mentio fit de tribus Sessionibus habitis tribus diversis diebus; & in eâ præcipitur, ut promulgetur die tertia Decretum, quod diem determinabat, quo futura Synodus inceptura esset. Hoc confirmatur Actibus primæ Synodi, distinctis in Tribus Sessionibus, quarum singula unum diem consumpsit. Secundò, relatione rerum gestarum in septima Synodo hujus Diœcesis: in ea legitur, tres dies durationis Synodi pœne consumptos fuisse lectione Decretorum duorum Conciliorum Provincialium, nempe Quarti & Quinti, in ea quoque legitur causa meditationis primæ, secundæ & tertiæ Sessionum; denique, expressè in ea asseritur pag. 228. Synodum vulgò durare tribus diebus, sed Episcopum posse vel breviori, vel longiori tempore, Synodum agere, pro rerum, quæ gerenda sunt, ratione.

CAPUT XIV.

PROBATIONES AUTHORITATIS SECUNDI ORDINIS in Diœcesanis Synodis aliunde desumptæ, quàm ex Conventientia harum Synodorum cum Conciliis Provincialibus; aut potius Canones & Statuta Synodalia, quæ clarè sive generatim, sive sigillatim, de illà auctoritate loquuntur.

IN comparatione, quæ facta est, Diœcesanarum Synodorum, cum Conciliis Provincialibus, multi citati sunt Canones, qui clarè Secundi Ordinis auctoritatem astruunt, his in Synodis, de Capitibus specialibus. Id facere coacti sumus, ut relationes mutuas astrueremus. Præcipue Statuta desumuntur, vel ex Conciliis *Basleensi* Anno 1433. *Colonienfi* 1536. & *Burdigalensi* 1583. *Mechlinienfi* Gallicè, *Malines*, An. 1607. *Narbonensi* 1609. *Frisingenfi* Gallicè *Frisingen*, Anno 1440. *Carnutenfi* 1526. *Augustano* Gallicè, *d'Augsbourg*, & *Trevirensi* Gallicè *de Treves*

1548. vel ex Constitutione pro reformatione Cleri Germanici An. 1524. vel ex Formula ad celebrandas Synodos Sæculi undecimi, vel ex Pontificali Decimi septimi Sæculi.

Supereft, ut colligamus alia testimonia, quæ non minùs clarè loquuntur de eadem auctoritate, spectata sive generatim, sive spectata, prout attingit multa Capita observata simul juncta: his addenda erunt illa, quæ spectantia aliquod ex his Capitibus, omiffa fuerunt vel ex inadvertentia vel de industria, ut in unum redigerentur omnia testimonia suppeditata à Synodis. Verùm, antèa observandum est, Canones vel Statuta Synodalia, quæ tribuunt Synodo Actus Jurisdictionis, qui in iis sunt, clarè probare, Secundum Ordinem in eo aliquam habuisse auctoritatem; quia omnes, quibus constat, Secundi sunt Ordinis, Duce excepto, cum personaliter adest Episcopus. His observatis, de testimoniis, quæ referenda supersunt, asseritur, ex omnibus Conciliis & Synodis, in Collectione Conciliorum P. LABBÆI, nullum esse sive Concilium, sive Synodum, quæ suppeditent tot, tamque graves probationes auctoritatis Secundi Ordinis in Diœcesana Synodo, quàm eas, quæ leguntur in Synodo *Augustana*.

Primò: in Inscriptione Statuta Synodo tribuuntur. Secundò: in Præfatione præcipitur, ut Capitula, quæ ad Synodum deputabant, mittant Procuratores, qui potestatem habeant nomine absentium, & Synodi, probandorum Statutorum, quæ in ea fiunt.

Tertiò: iterùm legitur in eadem Præfatione, Constitutionem factam *Ratisbona*, pro reformatione Cleri Germanici, missam fuisse, omnibus qui Synodo interesse debebant, ut eam diligenter expenderent, atque si quid ex temporum, locorum, aut personarum occasione, usu vel necessitate, addendum moderandumve ipsi judicassent, ad Synodum referrent, & cum suis tum Collegiorum, tum Capitulorum suorum, sententias, inter consultandum explicarent.

Hæc verba inter consultandum, & vox illa Consultatione; quæ in excerpto legitur, credendi locum præbent, Secundum Ordinem vocem duntaxat consultativam habere.

Quartò: sine relationis rerum gestarum primo die ante Lectionem Statutorum, Cancellarius Episcopi suo nomine eos alloquens, quibus constabat Synodus, ait, se petiisse ab unoquoque quid sentiret de singulo formulæ Capite reformationis, quam ad ipsos miserat, ut Statuta sententias eorum accommodaret; quia ipsi persuasum erat, unumquemque maturè res propositas perpenderit; verùm ipsi convenientius visum fuisse, ipsis offerre primò Statuta facta secundum hanc formulam, & secundum aliqua præcedentia, & redacta in Ordinem conformem huic aliorum Statutorum Ecclesiæ *Augustane*, de quibus iudicium ferent, cum approbatio petetur.

Quintò: in Statuto facto *Titulo III*. clara fit mentio de approbatione Ecclesiæ Cathedralis: statuitur & ordinatur, ut posthac ad Episcopatum Ecclesiæ *Augustensis* nullus, nisi Presbyteratus Ordine insignis, aut qui se gradus, quos nondum habet, omnes statutis Ordinationum temporibus, nulla interdicta mora, aut tergiversatione, adepturum promiserit, eligatur aut assumatur.

Sextò: *Titulus XXXIII*. suppeditat sex aut septem testimonia Secundi Ordinis in Synodo auctoritatis. Primum eruitur ex eo, quod præcipit à Synodi Patribus cum juramento detegi detrimenta, vitia, defectus Prælatorum, Ecclesiæ, Episcopi, Ministrorum, Populi, Laicorum in Ecclesiam Tyrannidem, ut iis malis à Synodo occurratur. Secundum depromitur ex eo, quod præcipit audiri & recipi in Synodo Proconvocationes, querelas, quæ ad eam deferuntur sive libello supplici, sive litteris.

Tertium ex eo, quod Laicorum querelæ à Synodo admittuntur, modò Ecclesiam & Synodi jura spectent;

& ex